

raadsvoorstel

portefeuillehouder A. Muilwijk
opgesteld door Vergunningen, Voorzieningen en Handhaving / Rianne Klinkert
Registratienummer
collegebesluit 13.07393
vergaderdatum raad 30 mei 2013
jaar/nummer (niet invullen, dit vult de griffie in)

onderwerp Kanteling van de Wmo

Het college van burgemeester & wethouders stelt de raad voor het volgende te besluiten:

1. De Verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Nieuwkoop 2013 en de bijbehorende toelichting vast te stellen.
2. De Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Nieuwkoop 2012 en de bijbehorende toelichting in te trekken.

burgemeester en wethouders van Nieuwkoop

mr. G.G.G. Sloopers
secretaris

F. Buijserd
burgemeester

Toelichting

Probleemstelling

De gemeente Nieuwkoop heeft het plan de Wmo uit te gaan voeren volgens de principes van 'De Kanteling', zodat meer een beroep wordt gedaan op de eigen kracht van de inwoner en zijn/haar omgeving, en de gemeente maatwerk kan leveren in het ondersteunen van haar inwoners bij het meedoen aan de samenleving. Dit sluit aan bij de veranderende rol van de overheid richting de burger. De noodzaak van 'gekanteld' werken wordt versterkt door de nieuwe taken die onder de Wmo komen te vallen en de bezuinigingen op het gebied van zorg en welzijn.

Inleiding

Het voorstel is per 1 juli 2013 een nieuwe verordening voor de uitvoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) vast te stellen. Het maatschappelijk doel van de Wmo is 'meedoen'. De wet moet ervoor zorgen dat mensen zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen en kunnen meedoen in de samenleving. Deze verordening is aangepast op de werkwijze van het project De Kanteling van de VNG.

Het project De Kanteling is erop gericht gemeenten te ondersteunen bij het invullen van de compensatieplicht binnen de Wmo. Compensatieplicht is de plicht die gemeenten hebben om beperkingen in zelfredzaamheid van inwoners weg te nemen of te compenseren en deelname aan het maatschappelijke verkeer mogelijk te maken. De Kanteling biedt gemeenten veel ruimte Wmo-beleid te ontwikkelen dat aansluit bij de lokale situatie.

De verordening en de bijbehorende toelichting, nadere regels en het besluit zijn gebaseerd op de VNG-modellen hiervoor. Daarnaast zijn er een aantal aanvullende voorstellen in verwerkt (zie bijlage).

Na vaststelling van de verordening door de raad stelt het college het bijbehorende besluit en de nadere regels vast.

De verordening sluit aan bij de maatschappelijke structuurvisie 'Nieuwkoop in Perspectief' en het Wmo-beleidsplan 2013-2017.

Kader / Eerdere besluiten

Op 6 september 2012 heeft het college een presentatie aan de raad gegeven over de kanteling van de Wmo.

Beoogd effect

De gemeente Nieuwkoop heeft een geactualiseerde verordening volgens de principes van De Kanteling, die het mogelijk maakt de Wmo goed en efficiënt uit te voeren.

Voorgestelde besluiten / Argumenten:

Een gekantelde werkwijze ondersteunt dienstverlening op maat.

Een centraal concept in De Kanteling is het denken in resultaten. De manier waarop eenzelfde resultaat (bijvoorbeeld 'het kunnen wonen in een schoon en leefbaar huis') kan worden bereikt verschilt sterk per situatie. De gemeente zoekt samen met de aanvrager naar een oplossing die past bij zijn/haar individuele situatie en die leidt tot het bereiken van het gewenste resultaat. De gekantelde verordening gaat daarom niet uit van voorzieningen die de gemeente beschikbaar stelt, maar van resultaatgebieden waarop de gemeente inwoners moet compenseren, als inwoners deze resultaten niet op eigen kracht kunnen bereiken.

Een gekantelde werkwijze ondersteunt een beroep op de eigen kracht van inwoners.
Een ander belangrijk aspect van De Kanteling is het beroep op de eigen verantwoordelijkheid van inwoners. Bij het zoeken naar oplossingen kijkt de gemeente eerst naar de eigen kracht van de aanvrager en zijn/haar sociale omgeving en naar algemene voorzieningen die al in de gemeente beschikbaar zijn. Algemene voorzieningen zijn laagdrempelig toegankelijke voorzieningen waar iemand zonder indicatie gebruik van kan maken.

Het goed uitvoeren van De Kanteling leidt tot efficiëntere uitvoering van de Wmo.
Goed kantelen leidt tot een grotere flexibiliteit in oplossingen voor hulpvragen (dus efficiëntere oplossingen) en een groter beroep op de eigen kracht van inwoners. Daarnaast biedt het kantelen van de Wmo-verordening gelegenheid te besparen op voorzieningen die eigenlijk niet passen bij de principes van participatie en zelfredzaamheid van de Wmo. Een efficiëntere uitvoering van de Wmo is noodzakelijk in verband met de landelijke bezuinigingen op zorg en welzijn in combinatie met de toenemende vraag naar Wmo-zorg (zie kopje risico's).

Kanttekeningen:

De Kanteling vraagt ook om investeringen.

Een 'gekantelde' werkwijze heeft gevolgen voor de processen in en rondom het Wmo-loket. De gemeente gaat meer maatwerk leveren op het gebied van ondersteuning. Om de gewenste resultaten achter de hulpvraag aan het Wmo-loket helder te krijgen, gaan klantadviseurs vaker een persoonlijk gesprek met aanvragers aan. Dit vraagt een extra tijdsinvestering in de behandeling van aanvragen (zie het uitvoeringsplan Wmo-loket). Ook zullen klantadviseurs vaker alternatieve oplossingen aandragen in plaats van individuele Wmo-voorzieningen te verstrekken. Dit vraagt om een goede kennis van beschikbare algemene voorzieningen en intensievere samenwerking met zorg- en vrijwilligersorganisaties. Ook zal de gemeente, als uit gesprekken met aanvragers blijkt dat algemene voorzieningen waar veel vraag naar is nu ontbreken, wellicht moeten investeren in de beschikbaarheid van deze voorzieningen.

De Kanteling vraagt een omslag in denken van inwoners

De Kanteling vraagt om een cultuuromslag in de samenleving. De afgelopen decennia had de overheid vaker de rol van probleemoplosser. Inwoners zijn dit gewend en wenden zich in eerste instantie snel tot de gemeente voor ondersteuning. Het aantal Wmo-aanvragen zal niet gelijk na inzet van De Kanteling dalen, een mentaliteitsverandering heeft tijd nodig.

Met de nieuwe verordening zullen minder voorzieningen verstrekt worden dan voorheen. Burgers zullen hieraan moeten wennen, het risico bestaat als dat meer aanvragen afgewezen worden, aanvragers vaker in bezwaar gaan. De Kanteling vraagt om goede communicatie en voorlichting, zowel in brede zin richting alle inwoners als in gesprekken tussen klantadviseurs en aanvragers.

De verordening moet in 2015 weer aangepast worden.

Door decentralisaties vanuit de AWBZ en het vervallen van de aanspraak op hulp bij het huishouden zullen er in 2015 wijzigingen in de Wmo-verordening moeten worden aangebracht.

Risico's / Beheersmaatregelen

De Wmo is een open einde regeling, dit wil zeggen dat de compensatieplicht van de gemeente niet ophoudt op het moment dat de budgetten op zijn. Er zijn in de samenleving en in wet- en regelgeving verschillende ontwikkelingen gaande die ertoe kunnen leiden dat de Wmo-uitgaven stijgen ten opzichte van de budgetten. Daarom is maken van een efficiëncyslag nu zo belangrijk.

Door de vergrijzing en ontwikkeling van de gezondheidszorg neemt het aantal mensen met een langdurige zorgbehoefte toe. Meer mensen zullen naar verwachting een beroep doen op de Wmo voor ondersteuning.

Daarnaast verdwijnen de Zorgzwaartepakketten (ZZP) 1, 2, 3 en wellicht 4 uit de AWBZ. Vanaf 1 januari 2013 moet de nieuwe instroom van cliënten met een ZZP 1 en 2 extramuraal worden opgevangen: via de ambulante zorg en met ondersteuning in de sfeer van wonen en welzijn. Voor een deel zullen mensen een groter beroep doen op de Wmo, bijvoorbeeld voor woningaanpassingen en hulp bij het huishouden.

Met de overdracht van de functies begeleiding en verzorging van de AWBZ naar de Wmo wordt 25% bezuinigd, gemeenten ontvangen 75% van het huidige budget om deze functies lokaal vorm te geven. De aanspraken op huishoudelijke hulp vervallen. Gemeenten krijgen 25% van het huidige budget om een maatwerkvoorziening te ontwikkelen voor mensen met een laag inkomen. Daarnaast schrapt het Rijk een aantal financiële regelingen voor gehandicapten en chronisch zieken. 57% van het budget gaat naar gemeenten, met de opdracht een nieuwe gemeentelijke maatwerkvoorziening voor gehandicapten en chronisch zieken vorm te geven.

Verder kort Het Rijk op de decentralisatie uitkering Wmo in het gemeentefonds vanwege de vermogensbijtelling op de eigen bijdragen en het verplichte hergebruik van scootmobielen en rolstoelen.

Een nadere uitwerking van de gevolgen van deze ontwikkelingen is terug te vinden in het hoofdstuk financiële ontwikkelingen van het Wmo-beleidsplan.

Het streven van de gemeente is de nieuwe taken en taken waarop bezuinigd wordt zo vorm te geven, dat ze uitgevoerd worden binnen de budgetten die de gemeente van het Rijk krijgt. Om te voorkomen dat we budgetten overschrijden, stemmen we het Wmo-beleid en de gemeente-brede bezuinigingsopgave op elkaar af. Verder gaan we uitgaven goed monitoren.

Financiële / Personele / Juridische consequenties

Zie de bijlage 'wijzigingen voor de Wmo-verordening' voor een toelichting op de verwachte financiële effecten van de wijzigingen. De financiële gevolgen van deze wijzigingen zijn moeilijk te schatten, maar zouden een besparing van ongeveer € 7.000,- per jaar op kunnen leveren, plus € 48.000,- aan extra inkomsten door het heffen van eigen bijdragen. Hoewel het financiële effect van de meeste wijzigingen afzonderlijk niet groot is, is de verwachting dat de omslag van De Kanteling op lange termijn tot een mentaliteitsverandering leidt, die een groot positief financieel effect zal hebben. Hiervoor is het nodig dat het totaalplaatje richting inwoners klopt. Daarom worden regelingen die niet passen binnen het gedachtengoed van de Kanteling beëindigd, ook al maken er maar een paar mensen gebruik van en levert het niet direct veel financiële winst op.

Naar verwachting leidt de keuze voor invoering van De Kanteling, vanaf 2015 in totaal tot een besparing van € 43.545,- op de uitgaven voor individuele Wmo-voorzieningen. Dit is inclusief de hierboven geschatte € 7.000,- per jaar, die vanaf 2014 behaald kan worden. Dit totaalbedrag wordt in de begroting 2014 verwerkt als een taakstelling vanaf 2015. De taakstelling wordt als volgt verdeeld over de budgetten:

Voorziening	Begrote uitgaven 2013 – 2016	Verwachte Besparing 2015 -
Huishoudelijke verzorging	€ 1.000.000,-	€ 0,-
Collectief vraagafhankelijk vervoer	€ 231.500,-	€ 11.575,-
Overige vervoersvoorzieningen	€ 190.000,-	€ 19.000,-
Rolstoelen	€ 157.000,-	€ 7.850,-
Woonvoorzieningen	€ 216.000,-	€ 15.120,-
Totaal	€ 1.794.500,-	€ 43.545,-

Een nadere toelichting is te vinden in het Wmo-beleidsplan 2013-2017.

Zie voor de personele consequenties het "Uitvoeringsplan Publiekszaken/Wmo-loket", wat deel uitmaakt van het Wmo beleidsplan.

Een gekantelde werkwijze biedt meer ruimte voor individueel maatwerk aan klanten en gaat minder uit van een vast aanbod waar klanten mee gecompenseerd kunnen worden voor een beperking. Dit betekent dat een goede onderbouwing van een afwijzing van een aangevraagde voorziening in de beschikking nog belangrijker wordt. Zowel voor het begrip van de klant als voor de juridische onderbouwing bij een eventuele bezwaar- of beroepsprocedure. Onlangs heeft er een werksessie plaatsgevonden over de beschikkingen met medewerkers van het Wmo-loket, team Juridische Zaken en team Maatschappelijke Voorzieningen, om een kwaliteitsslag te maken met betrekking tot de beschikkingen.

Communicatie / Participatie

In juni 2012 hebben de Wmo-adviesraad en gemeente een brainstormbijeenkomst over De Kanteling gehouden. In september 2012 heeft het college een presentatie gegeven over De Kanteling aan de gemeenteraad. De gemeente heeft de opmerkingen van de Wmo-adviesraad en de gemeenteraad meegenomen bij het opstellen van bijgaande stukken. In april 2013 heeft de adviesraad advies uitgebracht over de stukken (zie bijlage).

Na vaststelling van de nieuwe verordening en bijbehorende stukken door de gemeenteraad start een communicatietraject. De uitwerking hiervan vindt u in het Uitvoeringsplan Publiekszaken/Wmo-loket, wat deel uitmaakt van het Wmo beleidsplan.

Achterliggende stukken die ter inzage liggen

- Besluit voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Nieuwkoop 2013 (ter kennisname, bevoegdheid van het college)
- Nadere regels voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Nieuwkoop 2013 (ter kennisname, bevoegdheid van het college)
- Wijzigingen bij de gekantelde Wmo-verordening per 1 juli 2013 (ter kennisname)
- Advies Wmo-adviesraad gekantelde Wmo-verordening (ter kennisname)
- Reactie college op het advies van de Wmo-adviesraad (ter kennisname)

Advies meningsvormende raad

(griffie)